

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 29 aprila 2024. godine
Br. Ref.: RK 2421/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI30/23

Podnosilac

Telekom Kosova A.D

Ocena ustavnosti presude Žalbenog veća Posebne Komore Vrhovnog suda
Kosova [AC-I-21-0618], od 6. oktobra 2022. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija, i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

- Zahtev je podneo Telekom Kosova A.D (u daljem tekstu: podnosilac zahteva). Podnosioca zahteva zastupa Lulzima Sokolija zamenik sefa pravnog odeljenja podnosioca (u daljem tekstu: zastupnik podnosioca zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [AC-I-21-0618] Žalbenog veća Posebne Komore Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Žalbeno veće PKVS), od 6. oktobra 2022. godine.
3. Presuda [AC-I-21-0618] od 6. oktobra 2022. godine Žalbenog veća PKVS-a, dostavljena je podnosiocu zahteva 13. oktobra 2022. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Žalbenog veća PKVS-a [AC-I-21-0618], od 6. oktobra 2022. godine, kojim se navodi da su povređena osnovna prava i slobode podnosioca zahteva zagarantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. stav 1. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članom 22. (Procesuiranje podnesaka) i članom 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 35. (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).
6. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15. dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe navedenog Poslovnika. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, i dalje će se primenjivati u predmetima registrovanim u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ako su i u meri u kojoj su povoljnije za stranke.

Postupak pred sudom

7. Dana 7. februara 2023, zastupnik podnosioca zahteva je predao zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 9. februara 2022. godine, predsednica Suda je odlukom [Br. GJR. KI30/23] imenovala sudiju Nexhmija Rexhepija za sudiju izvestioca, dok je odlukom [Br. KSH. KI30/23] imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bajram Ljatifi, (predsedavajući), Safet Hoxha i Remzije Istrefi-Peci, članovi.
9. Dana 24. februara 2023. godine, Sud je: **(i)** obavestio zastupnika podnosioca zahteva o registraciji zahteva; i **(ii)** poslao PKVS-u kopiju zahteva.
10. Dana 11. septembra 2023. godine, Sud je poslao dopis Posebnoj komori Vrhovnog suda (u daljem tekstu: PKVS), kojome je tražio da dostavi povratnicu koja dokazuje kada je podnosilac zahteva primio osporenu presudu.
11. Dana 11. septembra 2023. godine, PKVS je dostavio povratnicu kojom se dokazuje da je osporena presuda [AC-I-21-0618] uručena podnosiocu zahteva 13. oktobra 2022. godine.

12. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred Predsednicom Republike Kosovo, pri čemu je počeo njegov mandat u Sudu.
13. Dana 27. marta 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica slučaja

14. Neutvrđenog dana, Kosovska poverenička agencija (u daljem tekstu: KPA) je objavila obaveštenje o početku procesa likvidacije DP „Universal“ u dnevnoj štampi „Koha Ditore“ i „Blic“, gde je obavestila sve potencijalne poverioce DP „Universala“ da je rok za podnošenje potraživanja prema DP „Universalu“ 5. februar 2006. godine.
15. Dana 13. februara 2006. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev KPA za nadoknadu iznosa od 148.707.45€ u ime neisplaćenih dugova od strane DP „Universala“, za period od avgusta 1999. godine do januara 2004. godine. Navodno dugovi DP „Universal“, prema navodima podnosioca zahteva su nastali zbog neplaćenih poštanskih usluga.
16. Dana 25. oktobra 2013. godine, Organ za likvidaciju KPA je podnosiocu zahteva uputio zahtev, kojim je tražio dopunske i opravdane informacije u vezi sa kašnjenjem u podnošenju poverilačkog zahteva.
17. Dana 14. novembra 2013. godine, podnosilac zahteva je kao dodatnu informaciju dostavio bilans stanja na računu od avgusta 1999. do januara 2004. godine, dok je obrazloženje u vezi sa kašnjenjem u podnošenju poverilačkog zahteva zasnivao na činjenici „*tehničkih prepreka*“, koje su mu onemogućile da pruži sve fakture u roku, i za to je priložio prepisku sa službenikom slučaja DP „Universal“ u vezi sa ovim tehničkim problemima.
18. Dana 18. decembra 2013. godine, Organ za likvidaciju, konkretnije Komisija za likvidaciju DP „Universal“ je donela odluku [PRN037-0008], kojom je odbila zahtev podnosioca zahteva za nadoknadu neisplaćenih faktura u traženom iznosu kao nevažećim, sa obrazloženjem da na osnovu člana 378. Zakona br. 29/1978 SFRJ-a o obligacionim odnosima (u daljem tekstu: ZOO), isti je zastareo jer podnosilac zahteva nije preduzeo nikakvu radnju kako bi prekinuo period zastarelosti od 1. godine.
19. Dana 27. decembra 2013. godine, podnosilac zahteva je podneo žalbu pri PKVS-u protiv odluke [PRN037-0008] Organa za likvidaciju, od 18. decembra 2013. godine, kojim osporava zaključak Organa za likvidaciju da je zahtev za nadoknadu pomenutih faktura zastareo na osnovu člana 378. ZOO-a. U ovoj žalbi, podnosilac zahteva je istakao „*da je trebalo da se primeni član 374. ZOO-a*“, sa obrazloženjem da se ovim članom regulišu međusobna potraživanja društveno-pravnih lica iz ugovora o prometu roba i usluga, te da je prema ovoj odredbi rok zastarelosti 3 godine, i zatražio je od PKVS-a da preinači pobijanu odluku Organa za likvidaciju, usvajajući njegov tužbeni zahtev kao osnovan.
20. Dana 15. oktobra 2018. godine, Kosovska agencija za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), u ulozi tuženog, podnela je odbranu na žalbu, u kojoj je ponovila da je Organ za likvidaciju izvršio tačnu procenu činjeničnog stanja i tačnu primenu zakonskih odredbi u konkretnom slučaju.
21. Dana 30. avgusta 2021. godine Specijalno veće posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće PKVS-a) je donelo presudu [C-IV-13-4040], kojom je, **(i)** odbilo žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu; i **(ii)** potvrdilo odluku PRN037-0008

Organa za likvidaciju od 18. decembra 2013. godine kao pravičnu i zasnovanu na zakonu.

22. U obrazloženju presude [C-IV-13-4040], Specijalizovano veće PKVS-a, između ostalog, je istaklo:

„Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac žalbe svoj zahtev podneo Organu za likvidaciju dana 13. februara 2006. godine. Iz toga se može zaključiti da je podnosilac žalbe svoj zahtev podneo Organu za likvidaciju nakon isteka roka za podnošenje zahteva, prema datom obaveštenju od strane KAP-a. Podnosilac žalbe u žalbi ne iznosi nikakve navode ili pouzdane dokaze koji bi opravdali njegovo kašnjenje za podnošenje zahteva Organu za likvidaciju. Zatim se uopšte nije zadržao na obrazloženje kašnjenja.“

[...]

„Član 37.4.4.1 dodatka Zakona br. 04/L-034 o kosovskoj agenciji za privatizaciju propisuje da potraživanja koja su zastarela prema periodu zastarevanja utvrđenom važećim zakonom i potraživanja koja nisu pravilno i blagovremeno predana sudu, odbijaju se.“

23. Dana 14. septembra 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo žalbu Žalbenom veću PKVS-a na presudu [C-IV-13-4040] Specijalizovanog veća PKVS-a od 30. avgusta 2021. godine, navodeći da obrazloženje Specijalizovanog veća PKVS-a da je podnosilac zahteva podneo zahtev Organu za likvidaciju posle zakonskog roka, prema podnosiocu zahteva ne stoji, pošto se u odluci Komisije za likvidaciju za DP „Universal“ navodi da je u odgovoru od 14. novembra 2013. godine podnosilac zahteva kao opravdanje za kašnjenje naveo tehničke prepreke u tom vremenskom periodu, koje su onemogućavale isporuku svih faktura u roku za podnošenje zahteva. S tim u vezi, podnosilac zahteva je naglasio da: *„Organ za likvidaciju je tada odlučio da zahtev oceni blagovremenim, ali je isti odbijen sa obrazloženjem da je zastareo na osnovu člana 378. ZOO-a“*. Dalje, u ovoj žalbi, podnosilac zahteva je ponovio svoje neslaganje sa nalazom Organa za likvidaciju u vezi sa njegovim zahtevom, pošto je isti ocenio da je u slučaju odluke Organa za likvidaciju po njegovom zahtevu trebalo primeniti član 374. ZOO-a, u kom članu je predviđeno da je rok zastarelosti 3. godine.
24. Dana 4. novembra 2021. godine, Agencija za privatizaciju (u daljem tekstu: APK) je dostavila podnesak PKVS-u, u kome je odbila žalbene navode podnosioca zahteva.
25. Dana 6. oktobra 2022. godine, Žalbeno veće PKVS-a je donelo presudu [AC-I-21-0618], kojom je; **(i)** odbilo žalbu podnosioca zahteva; i **(ii)** potvrdilo presudu [C-IV-13-4040] Specijalizovanog veća PKVS-a.
26. Žalbeno veće PKVS-a se nije složilo sa datim obrazloženjem Specijalizovanog veća PKVS-a, kao prvog stepena, ocenivši ga neodrživim i neprimenljivim u ovom slučaju, pošto je utvrdilo da *„je jasno da je Organ za likvidaciju prihvatio zahtev blagovremenim nakon pružanja izgovora o zakasnelom podnošenju, koje je smatrano ubedljivim od strane Organa za likvidaciju.“*
27. Međutim, Žalbeno veće PKVS-a je ponovo odlučilo da je žalba podnosioca zahteva neosnovana sa obrazloženjem, kao u nastavku:

„Žalbeno veće u potpunosti podržava zaključak Organa za likvidaciju da je zahtev za nadoknadu faktura, za period od avgusta 1999. godine do januara 2004. godine, u iznosu od 148.707,45€ zastarelo na osnovu člana 378. ZOO-a, pošto je

jasno da tužilac nije dostavio nikakav dokaz da je potraživao ovaj navodni dug DP-u u roku od 1. godine pred nadležnim sudom, već je čekao da započne postupak likvidacije za DP, da onda podnese zahtev.“

[...]

„Žalbeno veće primećuje da tužilac smatra pogrešnim primenu člana 378. ZOO-a, gde je prema mišljenju tužioca trebalo da se primeni član 374. ZOO-a, koji utvrđuje rok od 3. godina za zastarelost u ugovornim odnosima između društveno-pravnih lica. Žalbeno veće ne prihvata ovaj navod podnosioca kao tačnim, jer je članom 378. stav 3. ZOO-a regulisana sudbina zahteva za zastarelost od 1. godine za telefonske usluge. Ova odredba ima prednost u odnosu na član 374. ZOO-a, jer ova odredba konkretno reguliše rok zastarevanja za poštanske usluge. (...)“

Žalbeno veće primećuje da je poslednja faktura potražena za naplatu telefonskih usluga za mesec januar 2004. godine, što znači da je na osnovu člana 378. ZOO-a zastarela 31. januara 2005. godine, dok su ostale fakture zastarele još ranije.

[...]“

Navodi podnosioca zahteva

28. Podnosilac zahteva je u podnetom zahtevu dostavljenom Sudu naveo da su Specijalizovano veće i Žalbeno veće PKVS-a doneli osporene presude kršeći prava podnosioca zahteva, zagarantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. stav 1. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.
29. Povodom navoda o povredi člana 24. Ustava, podnosilac zahteva navodi da su ga Specijalizovano veće i Žalbeno veće PKVS-a stavili na nejednaku poziciju pred zakonom, kršeći prava i osnovne slobode zagarantovane prema načelu jednakosti pred zakonom.
30. Povodom navoda o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. stav 1. EKLJP-a, podnosilac zahteva navodi da: *„U vezi presude Žalbenog veća Specijalne komore Vrhovnog suda Kosova AC-I-21-0618 od 06. oktobra 2022. godine, za pitanja u vezi sa Kosovskom agencijom za privatizaciju (PKVS), Telekom i Kosova smatra da je, iako u konkretnom slučaju trebalo da se primeni odredba člana 374. ZOO-a koja je bila na snazi i kojom je utvrđen rok zastarelosti od tri (3) godine u ugovornim odnosima između društveno-pravnih lica, Organ za likvidaciju pogrešno je primenio odredbu člana 378. ZOO-a primenom roka zastarelosti od jedne (1) godine, čime je ovaj Sud pogrešno primenio materijalno pravo.“*
31. Pored toga, podnosilac zahteva smatra da je zaključak PKVS-a u oba stepena potpuno neosnovan na činjenično stanje i da je pogrešno primenjeno materijalno pravo. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva navodi da mu je uskraćena garancija za posebnu zaštitu prava u postupku pred sudovima, drugim državnim organima i nosiocima javnih nadležnosti koju pruža član 31. Ustava, odbijanjem njegovog navoda od strane Žalbenog veća PKVS-a u pogledu primene odredbe iz člana 374. ZOO-a i zaključkom Veća PKVS-a da odredba člana 378. ZOO-a, ima prednost u odnosu na odredbe člana 374. ZOO-a.
32. S tim u vezi, podnosilac zahteva je spisima predmeta priložio presudu Specijalizovanog veća Vrhovnog suda PKVS-a [C-IV-14-1781], od 17. novembra 2021. godine i presudu Žalbenog veća PKVS-a [AC-I-21-0797], od 19. januara 2023. godine, gde navodi da je u ovoj sličnoj situaciji odlučeno drugačije od I. i II. stepena PKVS-a.

33. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda da: **(i)** poništi presudu Žalbenog veća PKVS-a [AC-I-21-0618], od 6. oktobra 2021. godine i presudu Specijalizovanog veća PKVS-a [CI-IV-13-4040], od 30. avgusta 2021. godine; i **(ii)** da predmet vrati na ponovno razmatranje i odlučivanje u I. Stepenu PKVS-a.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 24. [Jednakost pred zakonom]

1. „Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.

2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.

3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovesti samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.“

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. „Svakome se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih nadležnosti.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]”

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6.1 (Pravo na pravično suđenje)

„1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ..., ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.“

[...]

ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA („Službeni list SFRJ“, br. 29. 1978. god.)

Međusobna potraživanja iz ugovora o prometu robe i usluga

Član 374

(1) „Međusobna potraživanja pravnih lica iz ugovora o prometu robe i usluga kao i potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima, zastarevaju za tri godine.

(2) Zastarevanje teče odvojeno za svaku isporuku robe, izvršeni rad ili uslugu.“

[...]

(Jednogodišnji rok zastarelosti)

Član 378.

„(1) Zastarevaju za jednu godinu:

1) Potraživanje naknade za isporučenu električnu i toplotnu energiju, plin, vodu, za dimničarske usluge i za održavanje čistoće, kad je isporuka odnosno usluga izvršena za potrebe domaćinstva;

2) Potraživanje radio-stanice i radio-televizijske stanice za upotrebu radio-prijemnika i televizijskog prijemnika;

3) Potraživanje pošte, telegrafa i telefona za upotrebu telefona i poštanskih pregradaka, kao i druga njihova potraživanja koja se naplaćuju u tromesečnim ili kraćim rokovima;

4) Potraživanje pretplate na povremene publikacije, računajući od isteka vremena za koje je publikacija naručena.

(2) Zastarevanje teče iako su isporuke ili usluge produžene.“

Ocena prihvatljivosti zahteva

34. Početno, Sud razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su utvrđeni u Ustavu i dalje precizirani Zakonom i predviđeni Poslovníkom.
35. S tim u vezi, Sud se prvobitno poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Nadležnost i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju sledeće:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. *Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom“.*

36. Sud se takođe poziva i na stav 4 člana 21 [Opšta načela] Ustava, koji propisuje: “Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.
37. U tom smislu, Sud primećuje da podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu pozivajući se na navodne povrede njegovih osnovnih prava i sloboda, koja važe i za pojedince i za pravna lica (vidi slučaj Ustavnog suda br. KI41/09, podnosilac zahteva: *Univerzitet AAB-RIINVEST L.L.C.*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14).
38. Međutim, mimo gore utvrđenih kriterijuma, u proceni da li podnosilac zahteva ispunjava kriterijume za ocenu njegovog zahteva, Sud podseća na član 48. (Tačnost podneska) Zakona i dalje razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti, kako je utvrđeno u članovima 47, 48. i 49. Zakona, koji propisuju:

Član 47.
(Individualni zahtevi)

„Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagantovana prava i slobode krši neki javni organ.

Osoba može da podnese pokrenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva“.

Član 48.
(Tačnost podneska)

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori“.

Član 49.
(Rokovi)

„Podnesak se podnosi u roku od četiri (4.) meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog.“

39. U pogledu ispunjenosti navedenih kriterijuma, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva: (i) ovlašćeno lice, u smislu člana 113.7. Ustava; (ii) osporava ustavnost presude [AC-I-21-0618] Žalbenog veća PKVS-a, od 6. oktobra 2022. godine; (iii) da je iscrpeo sva raspoloživa pravna sredstva, shodno članu 113.7 Ustava i članu 47.2 Zakona; (iv) da je precizirao Ustavom zagantovana prava za koja tvrdi da su povređena, u skladu sa zahtevima iz člana 48. Zakona; i (v) da je podneo zahtev u zakonskom roku od 4. (četiri) meseca, kako je predviđeno članom 49. Zakona.
40. Pored ovih gore navedenih kriterijuma, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti utvrđene u stavu (2) pravila 34. (Kriterijumi prihvatljivosti) Poslovnika o radu. Pravilo 34 (2) Poslovnika utvrđuje kriterijume na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući kriterijum da zahtev nije očigledno neosnovan. Ovo pravilo izričito utvrđuje sledeće:

Pravilo 34.
(Kriterijum o prihvatljivosti)

„(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan, kada podnosilac/ teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju.

41. Gore pomenuto pravilo, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i Suda, omogućuje docnjem da proglasi zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se vežu sa meritumom slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegove osnovanosti, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan po ustavnim osnovama, kako je propisano u stavu (2.) pravila 34. Poslovnika o radu (vidi slučajeve Suda [KIO4/21](#), sa podnosiocem zahteva [Nexhmije Makolli](#), rešenje o neprihvatljivosti od 12. maja 2021. godine, stav 25. i [KI29/20](#), podnosilac zahteva „[Kosovska Banka](#)“ [DD Beograd](#), rešenje o neprihvatljivosti od 11. jula 2023. godine, stav 61.; i [KI122/22](#), podnosilac zahteva [Ilaz Rrahmani](#), rešenje o neprihvatljivosti od 5. jula 2023. godine, stav 38.).
42. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „*očigledno neosnovan*“ u celini ili samo u odnosu na konkretan navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, mi ćemo ove navode nazivati kao „*očigledno neosnovanim navodima*“ i na osnovu sudske prakse ESLJP-a, oni su kategorisani u četiri odvojene grupe: (i) navodi koji se kategorišu kao navodi „*četvrtog stepena*“; (ii) navodi koji su kategorisani sa „*očiglednim ili evidentnim nedostatkom kršenja prava*“; (iii) „*nepotkrepljeni ili neobrazloženi*“ navodi; i na kraju „*zbunjujući i nejasni*“ navodi (vidi, između ostalog, slučajeve ESLJP-a [Kemmachev protiv Francuske](#), zahtev br. 17621/91, kategorija (i); [Mentzen protiv Letonije](#), zahtev br. [71074/01](#), kategorija (ii) i [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), zahtev br. 4241/03, kategorija (iii)).
43. Sud, navodi da će tokom ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, tokom ocene da li su navodi podnosioca zahteva očigledno neosnovan na osnovu Ustava, prvo će se podsetiti na suštinu slučaja na koji se odnosi ovaj zahtev i relevantni navodi podnosioca zahteva. U oceni takvih navoda, Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, član koji obavezuje Sud da protumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom u skladu sa sudskim odlukama ESLJP-a.
44. Shodno tome, Sud vraćajući se na konkretan slučaj podnosioca zahteva nalazi, da je očigledno da podnosilac zahteva povredu navedenih članova ustava dovodi u vezi sa pogrešnom primenom člana 378. ZOO, od strane oba veća PKVS u postupku u kome je on imao imovinski zahtev prema tuženom pravnom subjektu. Dakle sama činjenica da je njegov imovinski zahtev odbijen, podnosilac zahteva smatra da su time njemu povređena **i**) prava garantovana članom 31 Ustava, iz razloga pogrešne primene materijalnog prava, i **ii**) da su mu povređena prava član 24 Ustava, time što je doveden u nejednaku situaciju u postupku odlučivanja veća PKVS, te da takvo odlučivanje dovodi u pitanje načelo jednakosti pred zakonom.

Navodi o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a, u pogledu pogrešne primene zakona i neravnopravnom položajem pred zakonom

45. Sud, pre analiziranja navoda podnosioca zahteva, primećuje da podnosilac zahteva svoj zahtev u vezi sa povredom člana 31. Ustava vezuje za postupak odlučivanja kako u Specijalizovanom veću PKVS-a u prvom stepenu, tako i u Žalbenom veću PKVS-a u

- drugom stepenu, što u suštinskom smislu nameće Sudu obavezu da „u celini ispita obe odluke“ u kontekstu navodnih povreda člana 31. Ustava, što je u skladu sa praksom ESLJP-a koja navodi da je „dužnost Suda da razmatra postupke u celini, što u ovom slučaju uključuje sve odluke redovnih sudova u jednom postupku“ (vidi, između ostalog, presudu ESLJP-a u slučaju [Helmerts protiv Švedske](#), 29. oktobar 1991. godine, zahtev br. [11826/85](#), serija A br. 212, str.15, stav 31.).
46. Međutim, suština žalbe podnosioca zahteva leži u činjenici da je u njegovom slučaju od strane Žalbenog veća PKVS-a trebalo biti primenjen član 374. ZOO-a, sa obrazloženjem da „(...) za ugovorni odnos između dva pravna lica ne može se primeniti odredba člana 378. ZOO-a, koje se odnosi samo na zastarelost zahteva od jedne (1) godine, i to za kućne/ potrebe domaćinstva, dok je u konkretnom slučaju zastarelost regulisana odredbom člana 374. ZOO, a ovom odredbom uređuje se zastarelost obaveza između pravnih lica (...), što u suštini predstavlja navod za povredu člana 31. Ustava, u pogledu načina tumačenja i primene materijalnog prava, jer isti tvrdi da je Žalbeno veće PKVS-a primenio pogrešan član ZOO-a.
47. Razmatrajući ove navode, Sud ističe da navodi koji se odnose na pogrešnu primenu primenjivog zakona od strane redovnih sudova, smatra kao „navode četvrtog stepena“, u skladu sa svojom sudskom praksom i praksom ESLJP-a. Shodno tome, Sud podseća na svoj opšti stav da pravična i potpuna provera činjeničnog stanja, kao i relevantna tumačenja zakonskih odredbi, po pravilu, spadaju pod nadležnost redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi poštovanje standarda i prava zagantovanih Ustavom, te stoga ne može delovati kao sud „četvrtog stepena“ (vidi, u vezi doktrine „četvrtog stepena“ slučaj ESLJP-a, Garcia Ruiz protiv Španije [DHM], br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999., stav 28.).
48. U kontekstu ove kategorije navoda, Sud ističe da na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i uzimajući u obzir njene karakteristike, utvrđene u EKLJP-u, kao i princip supsidijarnosti i doktrinu četvrtog stepena, stalno je naglašavao razliku između „ustavnosti“ i „zakonitosti“ i naglašavao je da nije njegova dužnost da se bavi greškama u činjenicama ili pogrešnom tumačenju i pogrešnoj primeni zakona, za koje se tvrdi da ih je počinio jedan od redovnih sudova, osim i u meri u kojoj takve greške mogu narušiti prava i slobode zaštićene Ustavom i/ili EKLJP-om (vidi, između ostalog, slučajeve Suda [KI96/21](#), podnosilac zahteva [Xhelal Zherka](#), rešenje o neprihvatljivosti od 23. septembra 2021. godine, stav 49.; [KI145/20](#), podnositeljka zahteva [Belqjyzar Latifi](#), rešenje o neprihvatljivosti od 23. jula 2020. godine, stav 68.). Kao rezultat toga, uloga Ustavnog suda je da utvrdi da li su dejstva tumačenja redovnih sudova u skladu sa ustavnim normama i standardima i da utvrdi da li je primena zakona rezultirala sa proizvoljnim zaključcima koje kao rezultat imaju povredu osnovnih prava i sloboda, predviđenih Ustavom.
49. Sud prvo primećuje da je Specijalizovano veće PKVS-a presudom [C-IV-13-4040] odbilo žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu, na odluku PRNo37-0008 Organa za likvidaciju, sa obrazloženjem da je zahtev podnosioca zahteva podnet van roka utvrđenog u obaveštenju KPA.
50. S tim u vezi, podnosilac zahteva je podneo žalbu Žalbenom veću PKVS-a, osporavajući obrazloženje presude Specijalizovanog veća PKVS-a [C-IV-13-4040], jer se prema njemu ovo obrazloženje ne osniva na činjenično stanje konkretnog slučaja. Osim toga, iz spisa slučaja, Sud primećuje da je podnosilac zahteva pokrenuo sudski postupak pri PKSV-u, osporavajući primenu materijalnog prava od strane Organa za likvidaciju povodom odlučivanja u vezi njegovog povereničkog zahteva, dok je Specijalizovano veće PKVS-a uzelo za osnov činjenicu da je podnosilac zahteva podneo zahtev van dozvoljenog roka, što je u stvari ovo pitanje već bilo razjašnjeno od strane Organa za

likvidaciju, jer su isti, povodom odlučivanja u podnetom zahtevu podnosioca zahteva ocenili da je podnosilac zahteva dovoljno obrazložio razloge zašto su ga naterali da podnese zahtev u vezi nadoknade neisplaćenih faktura od strane DP „Universal“, ali su zaključili da je njegov zahtev zastareo na osnovu člana 378. ZOO-a.

51. Sud dalje konstatuje da je Žalbeno veće PKVS-a razmotrio navode podnosioca u vezi sa osporavanjem koje je izneo na obrazloženje presude Specijalizovanog veća PKVS-a [C-IV-13-4040], prihvatajući ih kao osnovane, pošto je ocenio da je „jasno da je Organ za likvidaciju prihvatio zahtev kao blagovremen nakon što je dao opravdanje za kasno podnošenje, koje se smatralo ubedljivim za Organ za likvidaciju. Stoga, pravno obrazloženje za odbijanje žalbe u I. stepenu nije tačno i kao takvog ga Žalbeno veće ne prihvata“. Ipak, Žalbeno veće PKVS-a se složilo sa zaključkom Organa za likvidaciju, pošto je ocenio da je član 378. ZOO-a upravo merodavni član u ovom slučaju, jer se navod podnosioca zahteva za primenu člana 374. ZOO nije poklapao sa okolnostima konkretnog slučaja, gde se posebno pojašnjava da „Žalbeno veće ne prihvata ovaj navod tužioca kao tačnim, jer je članom 378. stav 3. ZOO regulisana sudbina zastarelosti od 1. godine zahteva za telefonske usluge. Ova odredba ima prednost u odnosu na član 374. ZOO-a jer se ovom odredbom posebno uređuje rok zastarelosti poštanskih usluga.“
52. S tim u vezi, Sud ocenjuje da u slučaju prihvatanja navoda podnosioca zahteva od strane Žalbenog veća PKVS-a kao osnovanog, u vezi obrazloženja Specijalizovanog veća PKVS-a u presudi [C-IV-13-4040], garancija člana 31. koja se odnosi na pravično i nepristrasno suđenje je ispunjena, pošto je Žalbeno veće PKVS-a presudom [AC-I-21-0618] ispravilo i dopunilo obrazloženje koje je dalo Specijalizovano veće PKVS-a. Međutim, Sud primećuje obrazloženje Žalbenog veća PKVS-a u presudi [AC-I-21-0618] kojom je odbijena žalba podnosioca zahteva nad osporenom odlukom Organa za likvidaciju, na osnovu stava 1. stava 3. člana 378. ZOO-a, gde se ističe da „potraživanje pošte, telegrafa i telefona za upotrebu telefona i poštanskih pregradaka, kao i druga njihova potraživanja koja se naplaćuju u tromesečnim ili kraćim rokovima...“, jasno se vidi da je rok za podnošenje zahteva ove vrste, kao u slučaju podnosioca zahteva, jedna (1.) godina, kao zakonski rok iz člana 378. spada u kategoriju prekluzivnih rokova.
53. Kao što je gore navedeno, Sud naglašava da su prekluzivni rokovi ti koji su izričito utvrđeni zakonom i u okviru kojih se mogu steći određena prava (pravo da se od drugog traži da neka radnja, neradnja, da trpi ili da se uzdrži od bilo čega), ali po čijem isteku se gubi pravo. To bi značilo da, ako neko podnese tužbu Sudu van roka (dok je rok za podnošenje tužbe određen posebnim propisima), onda će se po isteku takozvanog prekluzivnog roka, tužba odbiti rešenjem Suda. Sud podseća da se o prekluzivnom roku stara po službenoj dužnosti već u fazi prethodnog razmatranja tužbe i da se ti rokovi moraju poštovati, pri čemu su najvažniji rokovi oni za podnošenje tužbe, žalbe, kao i zahteva za vraćanje u pređašnje stanje.
54. Na osnovu gore predstavljenog elaborata, Sud zaključuje da je Žalbeno veće PKVS adresiralo sve navode podnosioca zahteva, u skladu sa zakonima na snazi, obrazlažući pitanje zašto je takva odredba materijalnog prava primenjena u njegovom slučaju, i kao rezultat zastarelosti zahteva, smatralo je da je njegova žalba neosnovana u vezi sa okolnostima konkretnog slučaja.
55. Stoga, Sud smatra da podnosilac zahteva nije dokazao i dovoljno potkrepio svoje navode da su redovni sudovi mogli da pogrešno primene zakon, te se kao rezultat toga njegovi navodi o pogrešnom tumačenju i primeni primenjivog zakona kvalifikuju kao i navodi koji spadaju u kategoriju „četvrtog stepena“ i kao takvi, odražavaju navode na nivou „zakonitosti“ i nisu argumentovani na nivou „ustavnosti“. Kao rezultat toga, isti

- očigledno nisu zasnovani na ustavnim osnovama, kako je utvrđeno u stavu (2) pravila 34. Poslovnika o radu.
56. Dalje sto se tiče navoda podnosioca zahteva da je do povrede člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP, došlo time što su ga redovni sudovi doveli u neravnopravni položaj na način da su u istim situacijama oni primenjivali drugačiju zakonsku odredbu, Sud primećuje da podnosilac ovaj navod gradi isključivo na jed samo jednom slučaju u kome su oba veća PKVS primenili zakonsku odredbu člana 374 ZOO, pri čemu su drugačije i odlučila u odnosu na njegov slučaj.
57. Takođe, Sud primećuje da podnosilac zahteva je pokrenuo i navode o nedostatku doslednosti u odlučivanju, i u tom kontekstu u spisima predmeta, podnosilac zahteva je priložio presudu Specijalizovanog veća PKVS-a [C-IV-14-0781] od 17. novembra 2021. godine i presudu Žalbenog veća PKVS-a [AC-I-21- 0797] od 19. januara 2023. godine.
58. U vezi sa ovom tvrdnjom, Sud prvo ističe da je principe i kriterijume koje je uspostavio ESLJP, ovaj Sud, prilikom razmatranja navoda za povredu principa pravne sigurnosti, kao rezultat protivrečnih odluka, primenio u svojoj sudskoj praksi (Vidi predmete Suda KI87/18, podnosilac „*IF Skadeforsikring*“, presuda od 27. februara 2019. godine, i KI35/18, podnosilac *Bayerische Versicherungsverband*; KI133/20, podnosilac *Raiffeisen Bank J.S.C.*, presuda od 30. marta 2022. godine, KI78/21; *Raiffeisen Bank J.S.C.*, presuda od 30. marta 2022. godine).
59. Pozivajući se na ustanovljena načela ESLJP-a, Sud podseća da ESLJP koristi tri osnovna kriterijuma da bi utvrdio da li navodna divergencija u sudskim odlukama predstavlja povredu člana 6. EKLJP-a, i koja utvrđuju na sledeći način: (i) da li postoje „*duboke i dugoročne*“ razlike u sudskoj praksi; (ii) da li domaći zakon propisuje mehanizme koji mogu da reše takva odstupanja; i (iii) da li su ti mehanizmi primenjeni i sa kojim efektom (u tom smislu, vidi slučajeve ESLJP-a: [Beian protiv Rumunije](#) (br.1), br. 30658/05, presuda od 6. decembra 2007. godine, stavovi 37 -39; *Grkokatolička županija i drugi protiv Rumunije*, br. 76943/11, presuda od 29. novembra 2016. godine, stavovi 116 - 135; [Jordan Jordanov i drugi protiv Bugarske](#), br. 23530/02, presuda od 2. jula 2009. godine, stavovi 49-50; [Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske](#), br. 13279/05, presuda od 20. oktobra 2011. godine, stav 53; i slučajeve Suda: [KI29/17](#), podnosilac *Adem Zhegrova*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. septembra 2017. godine, stav 51; i [KI107/19](#), podnosilac *Gafurr Bytyqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. marta 2020. godine, stav 74; vidi takođe i slučajeve Suda: [KI42/17](#), podnosilac *Kushtrim Ibraj*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. januara 2018. godine, stav 39; KI87/17, podnosilac „*IF Skadiforsikring*“, stav 67; KI35/18, podnosilac „*Bayerische Versicherungsverband*“, stav 70).
60. Sud primećuje da u konkretnom slučaju ne radi se o okolnostima koje bi narušile ova načela i da podnosilac zahteva osim što je priložio gore navedenu odluku nije dalje argumentovao svoj navod u svetlu gore elaborisanih načela.
61. Što se tiče navoda o povredi člana 24. Ustava, Sud nalazi da ih je podnosilac pokrenuo na osnovu tvrdnje o „*nejednakom položaju pred zakonom*“ u kontekstu divergencije sudskih odluka, a to su navodi koje je Sud već elaborisao u relevantni deo ove presude, pa se time neće dalje baviti.
62. Sud podseća da je više puta isticao da samo pozivanje i pominjanje članova Ustava i EKLJP-a, a što u konkretnom slučaju predstavlja navod o povredi člana 24 ustava u vezi sa članom 31 Ustava, nije dovoljno da se izgradi utemeljeni navod za kršenje Ustava. Kada se navode ovakve povrede Ustava, podnosioci zahteva moraju da daju obrazložene navode i ubedljive argumente (vidi slučaj Suda [KI125/19](#), podnosilac zahteva [Ismajl Bajgora](#), rešenje o neprihvatljivosti, od 11. marta 2020. godine, stav 63.).

63. Na kraju, Sud ističe da nezadovoljstvo podnosioca zahteva sa rezultatom postupka od strane redovnih sudova samo po sebi ne može da podstakne argumentovani navod o kršenju osnovnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom (vidi slučaj ESLJP-a [Meztur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske](#), br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 21.).
64. Stoga, Sud nalazi da se navodi podnosioca zahteva o povredi člana 31 Ustava u vezi sa "pogrešnom primenom zakona", kvalifikuju kao „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navodi, dok što se tiče navoda o "neravnopravnom položajem pred zakonom", Sud njih kvalifikuje kao „nepotkrepljene ili neobrazložene“ navode. Shodno tome, oba navoda podnosioca zahteva su očigledno neosnovan na osnovu Ustava, kako je utvrđeno u stavu (2) pravila 34. Poslovnika o radu.

Zaključak

65. Kao sažetak, Sud zaključuje da su navodi podnosioca zahteva za povredu člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6.1. EKLJP-a, očigledno neosnovani, jer se jednim delom kvalifikuju kao navodi koji pripadaju kategoriji „četurtoq stepena“; dok drugim delom kao „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“.
66. Konačno, Sud nalazi da se zahtev, u svojoj celini, proglašava očigledno neosnovanim i neprihvatljivim na osnovu Ustava, u skladu sa pravilima 34. (2) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 34. (2), i 48 (1) (b) Poslovnika o radu, na sednici održanoj 27.marta 2024. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu, u skladu sa stavom 5. člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Nexhmi Rexhepi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani

